

Handläggare: Lena Skott
Telefon: 08-508 20 032

Till
Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Underlag för budget 2011 med inriktning 2012 och 2013 Enskede- Årsta-Vantör

Förslag till beslut

Förvaltningens underlag till budget 2011 med inriktning 2012 och 2013 godkänns och överlämnas till kommunstyrelsen.

BrittMarie Kyndel
T.f. Stadsdelsdirektör

Lena Holmdahl
Ekonomichef

Sammanfattning

Förvaltningen lämnar i detta ärende sitt förslag till underlag till budget 2011 med inriktning för 2012 och 2013. I underlaget beskrivs bland annat att befolkningen fortsätter att öka totalt sett under planperioden, dock inte inom alla åldersgrupper. Exempelvis minskar antalet äldre över 80 år vilket påverkar behovet av platser inom vård- och omsorgsboenden. Treårsperioden kommer att innebära en fortsatt utbyggnad av bostäder inom stöd och service till personer med funktionsnedsättning. Efterfrågan på nya förskoleplatser fortgår men bedöms avta omkring år 2013 när antalet barn i förskoleålder förväntas minska.

Förvaltningens kostnader kan komma att öka under planperioden. Dels utifrån att behoven ökar inom individ- och familjeomsorgen när befolkningen ökar, dels utifrån övertalighet främst inom äldreomsorgen. Därutöver är det mycket osäkert hur konjunkturutvecklingen påverkar kostnaderna för ekonomiskt bistånd.

Ärendets beredning

Ekonomiavdelningen har berett ärendet i samarbete med övriga avdelningar. Till grund för dokumentet ligger bland annat stadens gemensamma Vision 2030 och den lokala utvecklingsstrategin.

Förvaltningen kommer att informera de fackliga organisationerna om ärendet den 30 mars och förhandla ärendet den 6 april. Pensionärsrådet kommer att behandla ärendet den 16 april och handikapprådet den 19 april.

1. Kommunfullmäktiges inriktningsmål

Nedan sammanfattas nämndens strategiska satsningar för att bidra till uppfyllelse av kommunfullmäktiges inriktningsmål under perioden 2011-2013:

1.1 Stockholm ska vara attraktiv, trygg, tillgänglig och växande stad för boende, företagande och besök

- Utveckla samarbetet med föreningar som bedriver verksamhet inriktad på barn, ungdomar, äldre och funktionshindrade samt missbruk.
- Utveckla det förebyggande arbetet riktat till ungdomar genom samverkan socialtjänst, fritid, skola och polis.
- Genomföra trygghetsvandringar för att identifiera var det finns behov av åtgärder för bättre tillgänglighet och var sly och buskage behöver röjas så att tryggheten i parker och på gångvägar ökas.
- Delta i det lokala utvecklingsarbetet i Rågsved genom Vision Söderort.

1.2 Kvalitet och valfrihet ska utvecklas och förbättras

- Upphandla all verksamhet som inte är myndighetsutövande, av strategisk karaktär eller redan omfattas av ett kundvalssystem.
- Informera om kommunala och enskilda verksamheter i stadsdelsområdet.
- Utveckla formerna för inflytande i den dagliga vården och omsorgen.
- Utveckla uppföljningen av egna och enskilda verksamheter.
- Utbyggnad av förskolor för att uppfylla barnomsorgsgarantin.
- Arbeta med barns språkutveckling och kommunikativa förmåga.
- Öka andelen förskollärare.
- Utveckling av skuld- och budgetrådgivningen för att förhindra vräkning.
- Utveckla evidensbaserade metoder i arbetet med socialt utsatta barn och ungdomar.
- Utveckla kvinnofridsarbetet och stödet i övrigt till personer som utsätts för våld i nära relationer.
- Utveckla formerna för bra kost, matsituation och utevistelse för äldre.
- Utbyggnad av gruppboende för personer med funktionsnedsättning.

1.3 Stadens verksamheter ska vara kostnadseffektiva

- Förbättra rutinerna för hantering av sjukintyg som ger otillräcklig information vid ansökan om försörjningsstöd.
- Förstärkt kontroll för att motverka felaktiga utbetalningar.
- Förbättra och effektivisera processer och arbetssätt i verksamheterna genom metoden LEAN.

2. Nämndens verksamhetsområde

Enligt den senaste befolkningsprognosen ökar befolkningen (ca 5 %) under perioden 2010-2018. Ökning sker i alla åldersgrupper utom för de allra yngsta och äldsta samt ungdomar 16-19 år, se tabell 1 nedan. Under planperioden förväntas antalet boende i stadsdelområdet att öka med cirka 2 300 personer, varav cirka 2 000 tillkommer i ny bebyggelse framförallt i stadsdelarna Dalen och Högdalen. Även Årsta, Johanneshov, Rågsved, Gamla Enskede, Bandhagen-Örby förväntas öka i befolkningens mängd, främst på grund av nybyggnation.

Över 1 500 lägenheter ingår i planprojekt som kan påbörjas innan år 2013, eller är under genomförande, och kan komma att vara inflyttningsklara inom planperioden. Bland de större planprojekten som förväntas påbörjas under planperioden kan nämnas Årstafältet och Årstastråket vilket kommer att påverka befolkningsutvecklingen över en längre tid. Ytterligare bostäder kan tillkomma under perioden i och med att markanvisning ges och flera nya planarbeten startas.

Tabell 1. Prognos över befolkningsutvecklingen i Enskede-Årsta-Vantör					
	2010	2011	2012	2013	2018
<1 år	1 326	1 303	1 276	1 265	1 241
1-5 år	5 814	5 910	5 912	5 864	5 566
6-15 år	8 571	8 714	8 905	9 155	10 052
16-19 år	4 030	3 986	3 886	3 761	3 717
20-64 år	57 660	58 359	59 051	59 492	60 607
65-79 år	7 119	7 296	7 482	7 735	8 778
80 år -	4 730	4 582	4 420	4 241	3 599
Totalt	89 252	90 150	90 932	91 512	93 559

Källa: Prognos 09, Stockholms stads utrednings- och statistikkontor AB (USK)

2.1 Förskoleverksamhet

Enligt befolkningsprognosen förväntas ökningen av antalet barn i åldern 1-5 år nå sin kulmen år 2011-2012 för att därefter börja minska. I år väntas antalet barn i förskoleålder öka med cirka 135 barn och under de följande två åren väntas en ökning med ytterligare cirka 100 barn, inom nuvarande bostadsbestånd och de bostäder som väntas bli inflyttningsklara under planperioden. Förvaltningen bedömer att cirka 12 nya avdelningar behöver startas under planperioden för att

förvaltningen ska kunna uppfylla barnomsorgsgarantin samt ersätta tillfälliga förskolor. Planeringen för detta beskrivs i lokalförsörjningsplanen. Därutöver är det viktigt att under planperioden noggrant följa planeringen av bostadsbyggnation vid Årstafältet och verka för att behovet av förskolor tillgodoses.

Förskoleutbyggnaden kommer troligen att betyda ökade lokalkostnader eftersom nybyggda förskolelokaler kostar mer per kvadratmeter än det befintliga beståndet gör. Men samtidigt är nu investeringskostnaderna för flera paviljonger färdigbetalda vilket gör att nettokostnaderna per plats ökar marginellt.

Förvaltningen har under år 2009 uppfyllt barnomsorgsgarantin och antalet barn per anställd inom förskolan har kunnat hållas på 4,7 barn per anställd. Arbetet för att minska andelen barngrupper 1-3 år och 4-5 år med fler än 14 respektive 18 barn fortgår. Åldersindelade grupper är dock inte längre lika vanliga. Förskolorna arbetar i hög utsträckning med flexibla barngruppsstorlekar.

Under perioden 2011-2012 förväntas antalet medarbetare öka med 30-40 personer. Från och med omkring år 2013 medför den minskade efterfrågan på förskoleplatser att behovet av att rekrytera personal troligen minskar för nya platser. Men behovet av att rekrytera påverkas också av att cirka 10 % av de tillsvidareanställda förskollärarna och cirka 5 % av de tillsvidareanställda barnskötarna är över 60 år. Ytterligare en faktor som påverkar är konjunkturutvecklingen. En vändning uppåt i konjunkturen under planperioden kan medföra svårigheter att hitta kvalificerad arbetskraft.

Andelen förskollärare har ökat något under senare år och uppgick till 38 procent år 2009. En bidragande orsak till ökningen är att vissa enheter har lyckats rekrytera flera förskollärare i samband med att nya förskoleavdelningar har öppnats. Vid rekrytering är det fortsatt prioriterat att öka andelen förskollärare. Verksamheterna fortsätter att ta emot lärarstudenter i den verksamhetsförlagda utbildningen (VFU) samt deltar i rekryteringsdagar som arbetsförmedlingen anordnar som ett led i arbetet med att rekrytera fler förskollärare.

Vid rekrytering är det även prioriterat att öka andelen manlig förskolepersonal då 95 % av förskolepersonalen är kvinnor. Förvaltningen eftersträvar också mångfald när det gäller personalsammansättningen. Andelen flerspråkiga pedagoger är cirka 23 % i stadsdelen.

När det gäller verksamhetens innehåll kommer förvaltningen särskilt att arbeta vidare med barns språkutveckling och matematiskt tänkande. Även den pedagogiska dokumentationen fortsätter att utvecklas som ett redskap för att beskriva processer och resultat och för att ge underlag till vidare utveckling och dialog med föräldrarna. Förskolorna kommer även att utveckla sitt arbete kring miljö och hållbar utveckling liksom hälsa och livsstil.

År 2009 uppgick sjukfrånvaron inom avdelningen förskola och fritid till cirka 7,9 %, vilket är på samma nivå som den totala sjukfrånvaron i förvaltningen. Förskolorna deltar i de aktiviteter och insatser som finns inom förvaltningen i syfte att minska sjukfrånvaron.

2.2 Verksamhet för barn och unga

Förvaltningen kommer att fortsätta prioritera det förebyggande arbetet för att minska antalet ungdomar som börjar med droger, kriminalitet och andra normbrytande beteenden. Fältassistenterna ska i sitt arbete prioritera tidiga insatser och skapa goda relationer till ungdomarna. En särskild vikt läggs vid att arbeta med unga i riskzon och som befinner sig i riskmiljöer. Fältassistenternas uppsökande och förebyggande arbete utgår från kunskap om risk- och skyddsfaktorer. Den evidensbaserade metodiken har under tidigare år utvecklats med en förbättrad dokumentation.

En viktig grund för det förebyggande arbetet riktat till ungdomar är samverkan inom förvaltningen. Fältassistenterna lämnar stöd till fritidsgårdarna bland annat när det gäller uppföljning av drogpolicys. Under år 2009 har förvaltningen träffat en lokal samverkansöverenskommelse som är en grund för att utveckla samverkan mellan förskola, socialtjänst, fritid, skola och andra samarbetspartners. Samarbetet kommer att fortsätta kring bland annat helger då det kan finnas ökade risker i ungdomarnas liv och exempelvis med gruppverksamhet för flickor kring självbild och att förebygga psykisk ohälsa.

Fritidsgårdarna anordnar främjande och förebyggande aktiviteter inom pedagogiska ramar. Kulturplanen "Kultur i Ögonhöjd" kommer att följas av verksamheterna inom fritiden. Förvaltningen anordnar sommarvistelse och sommaraktiviteter för barn och ungdomar på Gålö under sommarlovet. Verksamheten är välbesökt och fungerande. Målet är att utveckla denna verksamhet ännu mer under 2010 och 2011.

Inom fritidens verksamheter finns en mångfald vad gäller kön, ålder, utbildning, arbetslivserfarenhet och kulturell bakgrund, vilket ger goda förutsättningar för att möta brukarnas behov i stadsdelen. Målet är att öka kunskapen om risk och skyddsfaktorer, stärka självförtroende och utveckla den sociala kompetensen för barn och ungdomar som besöker förvaltningens verksamheter. Målet är att alla ungdomar och föräldrar i stadsdelen ska känna till de tjänster som fältassistenterna erbjuder.

2.3 Kultur och föreningsverksamhet

Förvaltningen köper in teater, musik, dans föreställningar och andra kulturupplevelser för barn och ungdomar och möjliggör för lokala aktörer att ge föreställningar och motsvarande vid förvaltningens verksamheter. Förvaltningen fortsätter även att utforma olika kulturevenemang tillsammans med områdets ungdomar i olika former av kultur.

För att utveckla det lokala kulturutbudet samverkar förvaltningen med föreningar och organisationer i stadsdelsområdet. Dessa kan ansöka om föreningsbidrag till verksamhet som vänder sig till barn och ungdomar, äldre, personer med funktionsnedsättning samt personer med missbruksproblem. Verksamheten ska komplettera och stödja förvaltningens ordinarie verksamhet.

2.4 Äldreomsorg

Enligt befolkningsprognosen (se tabell 1 ovan) minskar antalet 80 år och äldre medan antalet 65-79 år ökar successivt under planperioden. Behovet av vård- och omsorgsboenden förväntas minska medan behovet av hemtjänst väntas öka, i likhet med utvecklingen senare år (se tabell 2 nedan).

Antalet och andelen personer som har hemtjänst eller bor inom servicehus har ökat. Ökningen förklaras dels av den demografiska utvecklingen (antalet 65-79 år ökar, antalet 80+ minskar), dels av att kompetensutvecklingen inom hemtjänsten har medfört större möjligheter till kvarboende i ordinärt boende.

Tabell 2. Antal och andel av befolkningen med äldreomsorg, 80 år och äldre								
	2007		2008		2009		2011	
	Antal	Andel%	Antal	Andel%	Antal	Andel%	Antal	Andel%
Hemtjänst enbart serviceinsatser	402	7,9	359	7,1	337	6,5	298	6,5
Hemtjänst service och omvårdnad	1 001	19,6	1 119	22,2	1178	22,7	1040	22,7
Heldygnsomsorg	703	13,8	551	10,9	516	9,9	454	9,9
Totalt	2 106	41,3	2 029	40,2	2031	39,1	1792	39,1

Källa: Basnyckeltalen 2007-2009. År 2011 är en skattning utifrån USK:s befolkningsprognos och andelen från 2009.

Enheterna inom äldreomsorgen kommer att nyttja de utbildningsplatser för grundutbildning och språkutbildning som erbjuds av staden.

Arbetet med att utveckla dokumentation och kontinuitet i utförandet kommer att fortgå. Arbetet för att integrera förvaltningens utvecklingsarbete med stadens och landstingets utveckling av en nationell IT-strategi fortsätter. I det senare ingår att ta fram en webbplats där den enskilde kan få tillgång till bland annat sin dokumentation. Äldreomsorgen kommer även att arbeta vidare med att utveckla formerna för aktiviteter/utevistelser, kost och måltidssituation samt vardagsrehabilitering.

Ett ökat kvarboende förutsätter en utvecklad samverkan med landstinget så att vård- och omsorgskedjan är välfungerande, till exempel när det gäller rehabilitering.

Äldreomsorgen kommer att arbeta vidare med den förebyggande och uppsökande verksamheten. Under planperioden bör effekterna av det stora antalet öppna dagverksamheter som förvaltningen har startat kunna utvärderas. Utvecklingen av stödet till anhöriga kommer att fortsätta i samverkan med stadsdelarna Farsta och Skarpnäck.

Inom den uppsökande verksamheten kommer äldreomsorgen fortsätta att informera de äldre om både kommunal och enskild verksamhet. Samverkan med polisen fortsätter utvecklas för att förebygga brott mot äldre. Nyckelfri hemtjänst planeras att införas inom samtliga hemtjänstenheter.

Samtliga vård- och omsorgsboenden kommer inom de närmaste åren att vara upphandlade. Vid de upphandlingar som hittills har genomförts har cirka 34 % av medarbetarna valt att stanna kvar inom kommunal verksamhet. Förvaltningen bedömer mot bakgrund av detta att den närmaste perioden inte innebär ett rekryteringsbehov utan snarare kan en övertalighet uppstå. Väntade pensionsavgångar, då cirka 10 % av personalen inom äldreomsorgen är över 60 år, kan bidra till att minska övertaligheten. En eventuell vändning uppåt i konjunkturen under planperioden kan dock påverka detta och medföra svårigheter att rekrytera kvalificerade medarbetare.

Den omvandling av servicehusen till trygghetsboende som ska genomföras inom en 10-årsperiod gör att förvaltningen beräknar att stadsdelens samtliga tre servicehus kan komma att beröras av detta under planperioden.

I takt med att verksamheter har upphandlats har större fokus lagts på verksamhetsuppföljning. Antal enheter att följa upp har ökat och medför att ökade resurser för detta arbete måste avsättas.

Förvaltningen har på försök i staden haft en medicinskt ansvarig för rehabilitering (MAR). Detta har utvärderats och framöver ska både MAR- och MAS- funktion finnas inom stadsdelarna och rymmas inom befintliga ekonomiska ramar.

Sjukfrånvaron inom avdelningen har under år 2009 sjunkit med 1,9 procentenheter (från ca 11 % i januari 2009 till ca 9,1 % för hela år 2009). Avdelningen fortsätter arbetet med att stimulera till friskvårdande insatser samt tidiga insatser vid upprepade sjukdomstillfällen.

2.5 Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Utifrån befolkningsprognosen om en ökning i åldersgruppen 0-65 år med ca 2 140 personer under planperioden, och i takt med att utbyggnaden av gruppboendestäder fortgår, väntas en fortsatt ökning av antal personer med stöd och insatser enligt LSS och SoL.

Förvaltningen prioriterar att ha en hög byggnadstakt avseende nya gruppboendestäder och servicelägenheter. Just nu pågår planering av en ny gruppboendestad i kvarteret Säven på Sköntorpshöjden, detta kommer att färdigställas under 2010. Övriga byggprojekt där avdelningen anmält intresse för byggande av gruppboendestäder och serviceboendestäder är: Kvarteret Mikrofilmen i Högdalen (byggstart 2010), Årstastråket, Stureby, Bandhagen, Enskede gård, Årstafältet samt kvarteret Trycklåset i Rågsved.

Det är angeläget att se över att varje brukare har rätt boendeform efter behov och personkretstillhörighet. Därför görs en översyn avseende brukares lägenheter som ej uppfyller Boverkets normer för fullvärdig bostad. Genom samråd med brukare

och anhöriga föreslås att dessa personer erbjuds ersättningslägenheter i nybyggda gruppbofästäder. Inriktningen på dessa bofästäder kommer att utgå från de behov som finns hos brukarna.

Enligt LSS-kommitténs slutbetänkande (SOU 2008:77) föreslås flera lagändringar i LSS från den 1 juli 2010. Bland annat föreslås att ledsagarservice enligt LSS utgår som insats för att istället ersättas av personlig service med boendestöd. Med beaktande av det nya lagförslaget kan behovet av gruppbofästäder och servicebofästäder förändras, om boendestödet utvecklas. Insatsen boendestöd är ett personligt utformat stöd och mer anpassat till personer med till exempel utvecklingsstörning eller autismliknande tillstånd än exempelvis hemtjänst enligt SoL som är mer insatsstyrt. Mer boendestöd (istället för hemtjänst och ledsagning) kan leda till ett mer självständigt, integrerat boende samt minskat behov av servicelägenheter. I och med detta kan mer integrering bli aktuellt i nybyggda bofästäder och områden, önskvärt är då ett ökat samarbete med bofästadsförmedlingen.

Den 1 mars 2010 infördes en central förmedlingsgrupp av bofästad som insats enligt LSS. I och med den centrala förmedlingen har stadsdelen ingen översikt över hur behovet av särskilt anpassade bofästäder inom stadsdelen ser ut. För att effektivisera samordningen kring efterfrågan och behov av nybyggnation av särskilt anpassade bofästäder enligt LSS förordas att denna funktion sköts centralt i staden.

Staden behöver se över metoderna för nivåbedömningar när det gäller personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Det har visat sig att dessa personer alltför ofta får en alldeles för låg nivåbedömning i förhållande till behoven de har, vilket för utförarverksamheterna betyder att ersättningsnivåer inte täcker kostnader för stödbehov.

En av faktorerna som påverkar ekonomin inom beställarenheten är lagen om valfrihet, LOV. Flera privata/enskilda utförare av LSS-insatser har valt att inte gå med i valfrihetssystemet eftersom de ansett att ersättningarna i systemet är alltför låga. Detta innebär för stadsdelen att LSS-pengen i vissa fall inte täcker kostnaderna då brukarna väljer utförare som inte är med i LOV. Förvaltningen prioriterar i första hand att arbeta mot de utförare som har valt att gå med i LOV för att få en kostnadstäckning. I andra hand söks alternativa utförare.

Sjukfrånvaron inom avdelningen har under år 2009 sjunkit med 2,5 procentenheter (från 9,9 % år 2008 till 7,4 % år 2009). Avdelningen fortsätter arbetet med att stimulera till friskvårdande insatser samt tidiga insatser vid upprepade sjukdomstillfällen. Kompetensen inom personalgrupperna ska utvecklas genom de kurser som erbjuds i projekt Carpe (ett samarbetsprojekt inom området funktionsnedsättning) och utgår från var och ens kompetensplan som upprättas vid medarbetarsamtal. Vid nyanställning ser man i första hand till kompetens och eftersträvar även jämställdhet och mångfald.

Under maj 2009 gick driften av Vantörs gruppbofästäder över till privat entreprenad. Korttidshemmen inom avdelningen upphandlades i november 2009 och driften gick i februari 2010 över till entreprenad. Under 2010 kommer dagliga

verksamheter att upphandlas och år 2011 kommer fyra gruppboendestäder att upphandlas. Vid upphandlingarna som hittills skett har merparten av personalen följt med över till entreprenören. Behov av nyrekrytering kan uppstå till nyöppnade gruppboendestäder och servicelägenheter om trenden fortsätter med att personal till största delen väljer att gå med över till entreprenören. Behovet av nyrekrytering kan dock inte anses som omfattande.

2.6 Individ och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri

Den ökande befolkningen innebär att antalet personer som har behov av stöd av individ- och familjeomsorgen har ökat och kommer att fortsätta göra så under planperioden. Exempelvis väntas antalet barn och ungdomar i stadsdelen öka med cirka 500 under de närmaste åren. Budgeten för individ- och familjeomsorgen bör räknas upp motsvarande befolkningsökningen de senaste åren samt för den som väntas under planperioden (se också avsnitt 3.1). Medel omfördelas i budgeten till individ- och familjeomsorgen från andra verksamhetsområden. Den senaste drogvaneyundersökningen visar att användandet av droger ökar. Det är osäkert hur förslaget till ny lag om stöd och skydd för barn och unga, barnskyddsutredningen (LBU) påverkar socialtjänsten. Detta sammantaget kan komma att få konsekvenser för behovet av socialtjänst i stadsdelen.

Ett viktigt mål för individ- och familjeomsorgen är att erbjuda stöd och hjälp i öppna former. Vid val av insats ska alltid alternativ i närområdet övervägas. Målsättningen är vidare att stadsdelens förebyggande verksamheter såsom föräldramottagningen, KOMET-grupperna och en systematiserad samverkan med skolorna ska utvecklas och öka.

De myndighetsutövande delarna av verksamheten behöver under kommande treårsperiod utveckla sin beställarkompetens och skapa tydliga rutiner för hur man beslutar och beställer insatser. Utförarna ska svara med en vårdplan där det tydligt ska framgå hur beställningen ska följas upp och utvärderas. Det är viktigt att de egna utförarna blir konkurrenskraftiga i förhållande till externa utförare.

En central fråga för individ- och familjeomsorgen är bristen på bostäder för resurssvaga personer. Bostadsbrist- och hemlöshetsfrågorna är komplexa och berör många samhällsområden. För att minska hemlösheten är det viktigt att förstärka de förebyggande insatserna för barn, unga och deras föräldrar så att de aldrig hamnar i hemlöshet. Tillgången till försöks- och träningslägenheter behöver också öka samt möjligheten att ta över förstahandskontrakt.

Individ- och familjeomsorgen utvecklar arbetet med vardagsekonomi för personer som i sin rehabilitering har fått ett boende i tränings- eller försökslägenhet. En modell med förstärkt skuld- och budgetrådgivning för att förhindra vräkningar och därmed hemlöshet provas. Arbetssättet kommer att införas i den ordinarie verksamheten.

Socialstyrelsen har utarbetat nya allmänna råd för arbetet med våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnat våld. I dessa poängteras vikten av att ha ett helhetsgrepp

om frågan samt att höja ambitionsnivån vad gäller socialtjänstens insatser till målgruppen.

Program för barn och föräldrar som vistas i våldsamma miljöer och behöver skydd behöver utvecklas. Att förebygga och motverka våld i nära relationer kräver ett samarbete med andra aktörer i samhället. Förvaltningen vill därför utveckla samarbetet med exempelvis frivilligorganisationer. Barn drabbas alltid i familjer där våld och/eller hot om våld förekommer varför kompetenshöjande insatser för att upptäcka tidiga signaler kommer att genomföras. Stödet till de våldsutövande männen ska också utvecklas. Förvaltningen har fått utvecklingsmedel av länsstyrelsen under ett år för att kunna systematisera och dokumentera sitt arbete.

Missbruks- och beroendevården är föremål för en översyn vad gäller kommunernas och landstingens framtida ansvar för missbruks- och beroendevården och ansvarsfördelningen mellan de två huvudmännen. En annan fråga gäller tvångsvårdens roll och funktion i vårdkedjan för personer med missbruk eller beroende. Utredningen ska lämna konkreta förslag i november 2010 vilka kan innebära stora förändringar för arbetet och organiseringen av missbruksvården.

Många personer med missbruks- och/eller psykiska problem kan inte tillgodogöra sig insatser från öppenvården då de saknar ett fast boende. Förvaltningen kommer därför att undersöka möjligheten att utveckla olika former av boenden under den kommande treårsperioden.

För personer med en neuropsykiatrisk problematik behöver olika former av insatser och kompetensutveckling för personal utvecklas under den kommande perioden. Samverkan med äldreomsorgen kring personer över 65 år som har utvecklat ett alkoholberoende och/eller har psykiska problem behöver också utvecklas.

Utifrån den ökade konkurrensen genom det valfrihetssystem för boende med särskild service, stödboende, boendestöd och sysselsättning som infördes den 1 januari 2010, är det nödvändigt att fortsätta kvalitetsutveckla verksamheterna inom socialpsykiatri och förbättra informationen.

2.7 Stadsmiljöverksamhet

Under år 2010 kommer arbetet med Vision Söderort att fortlöpa. Återkoppling till medborgarna kommer att ske under 2010 utifrån de dialoger som har genomförts under hösten 2009. Under 2010 kommer även det lokala utvecklingsarbetet att stärkas i Rågsved inom ramen för arbetet med Vision Söderort. I

Högdalen/Rågsved utvecklas också ett nära samarbete mellan olika fastighetsägare och man kommer att bilda en lokal fastighetsägarförening som även förvaltningen kommer att vara delaktig i. Under våren 2010 kommer förvaltningen även att vara delaktig i bostadsbolagens boendediolog i Rågsved. Andra projekt som ingår i visionsarbetet och som berör stadsdelsområdet är bland annat stråkarbetet för Älvsjö – Högdalen – Fagersjö – Farsta och en skateboardanläggning i Högdalen.

Under treårsperioden kommer utvecklingen av en multifunktionsarena vid Globen och av Årstafältet att pågå. Arenan beräknas stå färdig 2012. Viktiga frågor för stadsdelsområdet i det fortsatta planarbetet är utvecklingen av omgivande park-områden, trafiksituationen kring Globenområdet samt de effekter de utökade kommersiella ytorna får på omgivande mindre lokala centrum. Förvaltningen deltar även i det fortsatta program- och planarbetet för Årstafältet. Byggandet kan tidigast börja 2012.

I stadsdelsnämndens lokala utvecklingsstrategi (dnr 300-533/2007) har nämnden slagit fast de prioriterade frågorna för den kommande perioden. I dessa ingår att i samarbete med stadsbyggnadskontoret och exploateringskontoret bevaka nybyggnadsprojekt i stadsdelsområdet och framföra behov av gruppbestäder, förskolor, etc. Enligt den lokala utvecklingsstrategin ska förvaltningen också arbeta efter nämndens miljöplan samt verka för att centrumområden och knutpunkter som Gullmarsplan och Högdalen utvecklas till fungerande handels- och boendemiljöer med god trafikstruktur. Utvecklingsstrategin lyfter också fram arbetet inom stadsdelsnämndens företagarråd.

Den ökande befolkningen i stadsdelsområdet och en ökande andel parkmark som tillkommer i samband med nybyggnation medför ett ökat slitage och påverkar kostnaderna. Förvaltningen kommer att tillsammans med trafikkontoret utveckla parkerna och grönområdena så att de är tillgängliga för alla och upplevs som trygga och trivsamma. Utifrån parkplanerna föreslår förvaltningen följande prioritering av parkinvesteringarna:

Tabell 3. Föreslagna parkinvesteringsmedel (mnkr)			
Objekt	Total kostnad planperioden	Kostnad 2010 och tidigare år	Prioritet
Blåsutparken 2010-2011	2,0	1,9	1
Dalenparken 2011-2013	8,0		2
Sturebystråket 2011-2013	1,5		3
Grynkvarnsparken 2011-2013	6,0		3
Utkiksberget 2011-2013	5,0		3
Totalt	22,5	1,9	-

2.8 Flyktingmottagande

Antalet flyktingar fortsätter att minska varför organisationen för flyktingmottagande har anpassats efter detta. Enligt ett regeringsförslag kommer staten att överta ansvaret för flyktingmottagandet i december 2010. Detta kommer att påverka stadsdelens flyktingmottagning.

Enligt regeringsförslaget ska arbetsförmedlingen ta över samordningsansvaret för etableringsinsatserna från kommunerna. Efter reformens införande har

kommunerna fortsatt ansvaret för sfi (svenskundervisning för invandrare) och får ett nytt utbildningsuppdrag i att ge nyanlända samhällsorientering. Samhällsorienteringen kommer troligen att bli en stadsgemensam verksamhet. Kommunerna kommer också ha ett ansvar för de nyanlända flyktingar som inte kan delta i den statliga etableringen och/eller har behov av kompletterande försörjningsstöd.

2.9 Ekonomiskt bistånd

Antalet bidragshushåll har ökat med drygt 100 hushåll mellan december 2008 då antalet hushåll var 1 467, jämfört med samma månad 2009 då antalet hushåll uppgick till 1 571. I genomsnitt fick 1 565 bidragshushåll försörjningsstöd varje månad under 2009 att jämföras med 1 437 för 2008.

Kostnaderna för ekonomiskt bistånd beror på en rad faktorer; antal hushåll, medelbidrag per person och månad, hushållsstorlek och bidragstid. Antalet bidragshushåll påverkas i sin tur av t.ex. befolkningsutvecklingen, konjunkturen, arbetsmetoder och bedömningar.

Antalet vuxna personer i behov av ekonomiskt bistånd bedöms öka under den kommande treårsperioden. Den främsta orsaken är det allmänna konjunkturläget med stigande arbetslöshet. Trots tecken på en ljusning i ekonomin kommer arbetslösheten i landet att stiga till över 10 %, enligt Konjunkturinstitutet. Arbetslösheten slår hårt mot de svaga grupperna i samhället och vid hög arbetslöshet är det många som inte kommer tillbaka till arbetsmarknaden.

Förändringarna i regelverket för sjukpenning och aktivitetsersättning som gäller från den 1 januari 2010 förväntas också bidra till en ökning av antalet bidragstagare. Utvecklingen inom sjukförsäkringsområdet måste följas noga.

Förvaltningen fortsätter att arbeta aktivt med att stödja den enskilda för att undanröja eventuella arbetshinder för att hitta en egen försörjning. Individens egna resurser sätts i fokus och förvaltningens främsta uppgift är att genom aktiva insatser och socialt förändringsarbete skapa och stärka den enskildes förutsättningar till självförsörjning. Alla som söker ekonomiskt bistånd på grund av arbetslöshet ska vara arbetssökande hos Jobbtorg.

De målgrupper som förvaltningen kommer att inrikta sitt arbete mot är ungdomar och bidragstagare med ett långvarigt ekonomiskt bistånd. Många projekt och insatser för ungdomar pågår och kommer att genomföras under den kommande treårsperioden i Stockholm. Ungdomar som slutar gymnasieskolan i förtid och varken arbetar eller studerar är särskilt utsatta. För bidragstagare med långvarigt ekonomiskt bistånd samverkar förvaltningen med arbetsförmedlingen och sjukskrivande läkare m.fl. kring de som har medicinska hinder för att nå en egen försörjning. Från och med 2009 är denna grupp också aktuell för insatser via jobbtorgen. I detta arbete ingår även att utveckla arbetet med evidensbaserade utredningsmetoder för att tidigare kunna upptäcka sökande med en missbruksproblematik.

Allt fler personer blir skuldsatta i och med lågkonjunkturen och skulder hos privatpersoner har fördubblats. Även antalet nya skuldsatta personer har ökat med 14 %, likaså ökar antalet skuldsaneringar kraftigt (Kronofogden).

Den s.k. insolvensutredningen har lämnat ett delbetänkande där bland annat ändringar i skuldsaneringslagen föreslås. Det ska bli lättare för överskuldsatta personer att beviljas skuldsanering. Den nya lagstiftningen kommer att få konsekvenser för såväl kronofogden, Konsumentverket som kommunerna.

2.10 Arbetsmarknadsåtgärder

I första hand har staten ansvar för olika arbetsmarknadsinsatser. I Stockholms stad har Jobbtorg huvudansvaret för insatserna. Förvaltningens huvudsakliga insatser för arbetslösa är att remittera arbetslösa bidragssökande till jobbtorgen samt att noggrant följa upp dessa personer. De arbetsmarknadsåtgärder som stadsdelen fortfarande förfogar över är offentligt skyddat arbete (OSA), viss arbetsträning samt feriearbete för ungdomar. Vidare kommer förvaltningen att köpa in medicinska arbetsförmågebedömningar för att hjälpa människor att få rätt försörjningsform.

3. Sammanfattande ekonomisk analys

3.1 Drift

Budgetramen för Enskede-Årsta-Vantör, som kommunfullmäktiges fastställt, beräknas minska med 13,6 miljoner kronor till år 2011 och med ytterligare 3,5 miljoner kronor till år 2012. Minskningen beror främst på att antalet äldre över 80 år blir färre. Även investeringsbudgeten kommer att minska framöver eftersom kommunfullmäktige beslutar om särskilda investeringar inom stadsmiljö separat för det aktuella året.

Förvaltningen har en ekonomisk nettoomslutning på cirka 1,9 miljarder kronor. I förvaltningen arbetar cirka 2 500 medarbetare och personalkostnaderna är cirka 1,1 miljarder kronor per år. Om man beräknar en löneökning på 2,5 %, innebär det en ökad kostnad med 27 miljoner kronor.

Till det kommer en uppräknings med cirka 2,5 % av priser på lokaler, varor och köpta tjänster genom entreprenadavtal med totalt cirka 24 miljoner kronor. Genom att kundvalssystem införts inom de flesta verksamheterna så minskar förvaltningens möjligheter att påverka priserna. Då upphandlingarna utgår från ett bestämt pris blir konkurrensen mellan olika aktörer i huvudsak om kvaliteten. Prisuppräkningsarna i entreprenadavtalen är kopplade till utvecklingen av konsumentprisindex (KPI) och arbetskostnadsindex (AKI) jämfört med föregående år.

Befolkningen har ökat under senare år och kommer att öka framöver. Det gör att även det faktiska antalet personer som har behov av stöd av individ- och familjeomsorgen har ökat och kommer att fortsätta öka. Den beräknade ökningen av 0-19 år mellan 2009 och 2010 är cirka 5 %, därefter ökar det med cirka 1 % per

år. Den beräknade ökningen av den vuxna befolkningen är cirka 2 % mellan 2009 och 2010 och därefter ökar även den med cirka 1 % per år. Detta innebär att budgeten för individ- och familjeomsorgen borde räknas upp med motsvarande procent framöver men även att en ökning görs för den befolkningsökning som varit under de senaste åren.

Förvaltningens kostnader kan också komma att öka till följd av de ändrade sjukförsäkringsreglerna och till följd av övertalighet inom främst äldreomsorgen. Där utöver är det mycket osäkert hur konjunktorens utveckling påverkar kostnaderna för ekonomiskt bistånd.

3.2 Investeringar

Förvaltningens förslag till prioritering av parkinvesteringar under planperioden redovisas i avsnitt 2.7 Stadsmiljöverksamhet.

3.3 Betydande projekt som inte är investeringar

Ej aktuellt för stadsdelsnämnden.

4. Övriga redovisningar

Taxor och avgifter

Nämnden har inga taxor och avgifter att redovisa utöver vad som anges i stadsledningskontorets anvisningar.

Försystem till Agresso

Nämnden har inga egna system utan följer stadens standard och därför är det inte aktuellt med förändringar i system eller implementeringar i egna system som har eller ska ha integrationer till Agresso.

Utvecklingsmodellen

Förvaltningen har inga förslag på utvecklingsprojekt (verksamhetsutveckling där IT ingår) att redovisa.

Energieffektiviseringar

Ett arbete pågår med att byta ut frysar, kylar, tvättmaskiner och torkskåp inom främst förskolan. Detta beräknas ge en besparing per år med 65 970 kWh.

5. Lokalförsörjningsplan

5.1 Inledning

Lokalförsörjningsplanen utgår från den localsituation som råder per den 1 mars 2010. Redovisning av förändring i lokalbeståndet gäller hela perioden 1 mars 2010 till och med 2013. Fokus ligger på beskrivning av förändringar.

Befolkningsprognosen från USK visar den mest sannolika utvecklingen av befolkningen med hänsyn taget till födselar, flyttningar, bostadsbyggande, etc. Prognosens tillförlitlighet minskar dock ju längre fram i tiden man kommer.

5.2 Beskriv behov/efterfrågan samt bedömning av andra faktorer som förändrar behovet av lokaler

Förskoleverksamhet

Enligt befolkningsprognosen förväntas ökningen av antalet barn i åldern 1-5 år nå sin kulmen omkring år 2011-2012 för att därefter plana ut och minska. I år väntas antalet barn i förskoleålder öka med cirka 135 barn i jämförelse med 2009 och under de följande två åren väntas en ökning med ytterligare cirka 100 barn för att sedan börja minska under år 2013.

Tabell 4: Prognos antal barn i åldern 1-5 år SDN Enskede-Årsta-Vantör				
År	2010	2011	2012	2013
Antal barn 1-5 år	5 814	5 910	5 912	5 864

Källa: Utrednings- och statistikkontoret, Prognos 09

Inom projektet Årstafältet kan 300 bostäder komma att påbörjas innan år 2013 och inom projektet Årstråket cirka 400 bostäder. Det är däremot osäkert om någon av dessa bostäder kommer att vara inflyttningsklara inom planperioden. Tidplanen för framförallt Årstafältet är osäker i dagsläget.

Under perioden 2011-2013 väntas den största ökningen av antalet barn ske i Högdalen. Ökning förväntas också i Bandhagen-Örby, Hagsätra och Dalen (inklusive Blåsut) medan det väntas vara oförändrat eller minska något i Stureby, Enskede, Gamla Enskede och Rågsved. I områdena Årsta, Johanneshov, Östberga kan vi se en ökning åren 2011-2012 som sedan börjar avta 2013.

Äldreomsorg

Enligt befolkningsprognosen kommer åldersgruppen över 80 år att minska, vilket gör att behovet av vård- och omsorgsboenden för äldre successivt kommer att minska.

Tabell 5: Befolkningsprognos 65 år och äldre				
År	2010	2011	2012	2013
65 – 79 åringar	7 119	7 296	7 482	7 735
80 år och äldre	4 730	4 582	4 420	4 241

Källa: USK

Den omvandling av servicehusen till trygghetsboende som ska genomföras inom en tioårsperiod gör att förvaltningen beräknar att stadsdelens samtliga tre servicehus kan komma att beröras av detta under planperioden.

Omsorg om personer med funktionsnedsättning

Utifrån befolkningsprognosen förväntas en ökning med antal ärenden för avdelningen med ca 32 personer, om man antar att det är samma andel i procent som idag, som kommer att ha insatser och stöd enligt LSS och SoL.

En osäkerhet i att bedöma efterfrågan är att det den 1 mars 2010 införts en central förmedlingsgrupp av bostad som insats enligt LSS. I och med den centrala förmedlingen har stadsdelen mindre översikt över hur behovet av särskilt anpassade bostäder inom stadsdelen kommer utvecklas.

En översyn görs avseende brukares lägenheter som inte uppfyller Boverkets normer om fullvärdig bostad. I samråd med brukare och anhöriga föreslås att dessa personer erbjuds ersättningslägenheter i nybyggda gruppboendestäder. Inriktningen på dessa bostäder kommer att utgå från de behov som finns hos brukarna. Det är angeläget att se över att varje brukare har rätt boendeform efter behov och personkretstillhörighet.

Individ och familjeomsorg inkl socialpsykiatri

Bostadssituationen i Stor-Stockholm kännetecknas av bostadsbrist. En central fråga är förvaltningens möjligheter att få försöks- och träningslägenheter som tilldelas via bostadsförmedlingen. Efterfrågan på lägenheterna är större än tillgången, ett 40-tal personer står i kö för att få en lägenhet.

Förvaltningen har märkt av en ökad ärendemängd inom socialpsykiatri men systemet med valfrihet leder till att behoven kan tillgodoses inom staden i sin helhet. Utifrån befolkningsprognosen bedöms det som sannolikt att det kan bli aktuellt med att se över nya gruppboendestäder och stödboenden även inom stadsdelen på längre sikt.

Många personer med missbruks- och/eller psykiska problem kan inte tillgodogöra sig insatser från öppenvården då de saknar ett fast boende. Förvaltningen kommer därför att undersöka möjligheten att utveckla olika former av boenden under den kommande treårsperioden.

5.3 Kapacitet

Förskoleverksamheten

Förvaltningen har i nuläget 66 förskolor med 207 avdelningar. En förskola med 1 avdelning är för närvarande tom men en återstart beräknas ske under året. Många mindre förskolor har korta uppsägningstider vilket gör det möjligt att ha ett lokalutbud som överensstämmer med efterfrågan.

Äldreomsorgen

I nuläget har förvaltningen fyra vård- och omsorgsboenden med totalt cirka 523 platser och tre servicehus med 361 boenden. Av dessa drivs ett vård- och omsorgsboende på entreprenad och ett på intraprenad. Av servicehusen drivs två på

entreprenad. Dessutom finns sex kommunala hemtjänstenheter, en kostenhet, en beställarenhet och en enhet för förebyggande verksamhet.

Omsorg om personer med funktionsnedsättning

Förvaltningen har 16 gruppboendestäder för personer med funktionsnedsättning (med i genomsnitt 5 lägenheter per gruppboendestad) samt 2 gruppboendestäder för psykiatri samt ett stödboende.

Individ och familjeomsorg inkl socialpsykiatri

Förvaltningen har två gruppboendestäder och ett stödboende och även cirka 150 försöks-, jour- och träningslägenheter.

5.4 Förändringar i lokalbeståndet

Förskoleverksamheten

Under år 2010 kan förvaltningen komma att öppna 6 avdelningar beroende på efterfrågan. Under åren 2011-2013 planerar förvaltningen att uppföra 12 avdelningar i 2 nybyggda förskolor i Årsta och Enskede gård. Det finns också beredskap för att kunna avveckla cirka 7 avdelningar i mer tillfälliga lokaler. Under planperioden har förvaltningen även möjlighet att gå ur ett antal paviljonger.

Äldreomsorgen

Valfrihet gäller för den enskilde äldre, vilket gör det svårt att förutse kommande efterfrågan. Förvaltningen samverkar främst med närliggande stadsdelsförvaltningar vid planering utifrån förändrade behov. Inga förändringar av antal platser planeras under de närmaste åren, vilket innebär att några lokalförändringar inte är inplanerade under tidsperioden.

Omsorg om personer med funktionsnedsättning

Avdelningen prioriterar att ha en hög byggnadstakt avseende nya gruppboendestäder och servicelägenheter. När det gäller utbyggnad av gruppboendestäder så pågår just nu planering av ny gruppboendestad i nybyggnation i kvarteret Säven på Sköntorpshöjden, detta kommer att färdigställas under 2011.

Ett byggprojekt där förvaltningen anmält intresse för byggande av gruppboendestäder och serviceboendestäder är kvarteret Mikrofilmen i Högdalen med eventuell byggstart 2010. Andra projekt där intresse anmälts är Årstastråket, Årstafältet, Stureby, Bandhagen, Enskede gård samt kvarteret Trycklåset i Rågsved. Byggstarten för dessa projekt är tidigast 2012 och därför hinner de troligen inte blir färdigställda inom perioden. Det största området som skall bebyggas är Årstafältet, ca 4 000 lägenheter, projektet kommer troligtvis även medföra ett ökat behov och efterfrågan på insatser enligt LSS och SoL.

Individ och familjeomsorg inkl socialpsykiatri

En översyn pågår i syfte att finna mer ändamålsenliga lokaler för Gullmarsplans beroendemottagning, ungdomsmottagningen i Rågsved, Valvet samt öppenvården barn och ungdom.

Övriga lokaler

Förvaltningen har fritidsgårdar i Östberga, Rågsved, Hagsätra och Enskededalen. Fritidsgården i Hagsätra inryms i en temporär lokal i avvaktan på att fastighetsägaren skall uppföra nya lokaler. Projektet har dragit ut på tiden men lokalen beräknas vara klar för inflyttning under 2011.

5.5 Kostnadsutveckling

Förskoleverksamheten

Hyresutvecklingen för förskoleverksamheten kommer att öka då ett antal nya förskolor kommer öppnas i nyproducerade fastigheter. Hyresnivån är för närvarande ca 55 miljoner kronor, hyresnivån för de planerade förskolorna bedöms till ca 5 miljoner kronor. Någon hyresoffert har dock förvaltningen inte ännu erhållit för projekten varför nivån bedöms utifrån nivån för redan nyligen genomförda projekt.

Hyresutvecklingen i övrigt bedöms följa den allmänna kostnadsutvecklingen.

Äldreomsorgen

Den sammanlagda hyresnivån för år 2010 bedöms till cirka 60,2 miljoner kronor exklusive moms. Hyresintäkterna bedöms till cirka 34,4 miljoner kronor för stadsdelsförvaltningens andrahandsuthyrningar för denna kategori.

Den planerade omvandlingen av servicehusen till trygghetsboende kommer att medföra att dessa hyresobjekt försvinner från stadsdelen. Detta innebär att hyreskostnaden kommer minska för stadsdelen men samtidigt försvinner alla andrahandsuthyrningar.

Omsorg om personer med funktionsnedsättning

Hyresnivån för de nya gruppboendena som byggs är högre än de befintliga vilket gör att hyreskostnaderna kommer öka för såväl de boende som förvaltningen. Under 2011 kommer hyreskostnaden att öka med ca 0,7 miljoner kr då den nya Gruppboendet vid Sköntorpshöjden blir klar. Intäkterna för andrahandsuthyrningarna bedöms till ca 0,54 miljoner varför nettoökningen blir ca 150 tusen kronor.

Hyresutvecklingen i övrigt bedöms följa den allmänna kostnadsutvecklingen.

Individ och familjeomsorg inkl socialpsykiatri

Den planerade flytten av öppenvården bedöms leda till en mindre lokalkostnad. För övriga lokaler som används av avdelningen bedöms hyresutvecklingen i övrigt följa den allmänna kostnadsutvecklingen.

Bilagor

1. SLK:s blanketter
2. MBL-protokoll
3. Protokoll från pensionärs- och handikappråd